

Formaðurin í Ídnaðargrunninum, Páll Michelsen:

— Man taravirkið ikki enda sum handilsbygningur!

— Tað er tó mín vón, at tað verður brúkt til ídnað

Tað er skjótt ein vika síðani, at Ídnaðargrunnurin lýsti fyrrverandi alginatvirkið á Húki til sølu. Grunnurin keypti annars sjálvur virkið á tvingislsølu herfyri, aftaná at virkið hevði staðið læst í longri tíð.

— Vit hava enn ikki fingið nakrar veruligar fyrispurningar um virkið, sigur Páll Michelsen, formaður í Ídnaðargrunninum. Hann dylur tó ikki fyri, at tað er eitt ynski hjá Ídnaðargrunninum, at virkið verður nýtt til ídnaðarendamál.

Men Páll Michelsen er ivasamur. Sjálvur hevði honum dámt best, at bygningurin og maskinur vórðu nýttar til upprunliga endamálið, nevniliga alginatframleiðslu. — Men tær vónirnar eru litlar nú, og eg eri bangin fyri, at bygningurin endar sum ein handilsbygningur,

leggur formaðurin í Ídnaðargrunninum aftrat.

Hann sigur, at sum er, er helst nokk av bygninginum í Eysturoynni til ídnaðarendamál. — So man virkið ikki enda sum ein handilsbygningur, nú hann liggur so væl fyri við góða og kyrra havn, spyr Páll Michelsen.

Sjálvur bygningurin hevur í dag eitt virði uppá í minsta tali 6 mill. kr., og hann er í sera góðum standi.

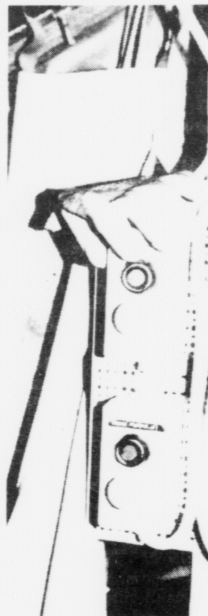
Litið fyri maskinurnar

Hetta ætlar Ídnaðargrunnurin sær eisini at fáa fyri bygningin. Verri er við maskinunum, tí tað er eitt ivamál, um tær kunnu nýtast til nakað. Tá virkið varð bygt á sinni stoðu maskinurnar í nærum

helvt av iløgnum, millum 4 og 5 mill. kr.

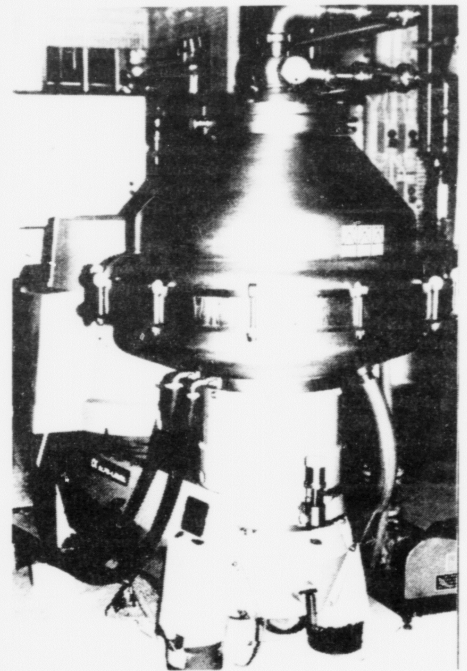
I dag fæst kanska milliönin fyri maskinurnar, sum tær kunnu brúkast til nakað. Fyrr í ár vóru islendingar og hugdu eftir maskinunum, men teir hava so ikki latið hoyrt fr sær. Teir turka taran til mjøl.

Uppá fyrispurning um bygningurin ikki er egnaður at brúka til svartkjaftavirki, sigur Páll Michelsen, at bygningurin sum so er góur til at hava maskinur standandi inni í, men alt annað, ið hoyrir til eitt svartkjaftavirki er ikki í bygninginum. Tí er ivasamt, um hetta hevur áhuga. Páll sigur í hesum sambandi, at royndirnar við svartkjafti á Bakkafrøst eru so mikið góðar, at við fáum iløgum aftrat, ber helst til at økja munandi um framleiðsluna har.

Ein søgulig / syrgilig mynd! Ein arbeidsmaður hevur lagt arbeidsbúnan frá sær med alla. Svintan hongur á eini maskinu. Handskarnir, sum seinast vóru nýttir til at slökkja fyri maskinunum, eru tiknir av fyri seinastu ferð

Hvat viðvikur tara-bátinum, Snæbjørn, sum Ídnaðargrunnurin eisini eigur, sigur Páll Michelsen, at fleiri eru hugaðir at keypa hann, eitt nú gotumenn at brúka til gággu-

Maskinurnar kostaðu 4—5 mill. kr. Nú fæst neyvan meira enn 1 mill. kr. fyri tær

veidu, og skopningar at brúka til vanligan fiskiskap. Hægsta boðið liggur um 700.000 kr. Baturin kostaði umleið 1,3 mill. kr. at byggja.

At enda spurdu vit Páll Michelsen, um ikki menn bóru seg ov skjótt at við at sleppa ætlanum at halda fram við alginatframleiðslu! Til tað sigur

hann: — Tað vóru helst nógv, sum vóru sera harmum, at stovnararnir vóru ov bráir at fáa ein enda á virkinum, men einki hendi í tvey ár, og so gekk tað jú eisini illa við at fiska tara umframt at nógv minni kom út aftur úr maskinunum enn ynskiligt var.

jan

Havnin hevur allar fyrimunirnar

— nú má ein skattaútgjávning gerast

Kemur eitt uppskot á tingborð um skattaútgjávning og verður tað samtykt, so kunnu fylgjurnar verða, at borgararnir í teimum báðum ríkastu kommununum í landinum — Tórshavnar kommunu og Tórshavnar uttanbyggja kommunu — koma at gjalda meira í skatti — ella má virksemd í hesum kommununum minka.

Og tað er okkurt, sum bendir á, at eitt tiltak uppskott fer at sligja dagsins ljós fyrst í komandi ári. Á einum fundi, sum Føroya Kommunufelag skipaði fyri herfyri varð nógv talað um bygdamenning, og spurningurin um skattaútgjávning er nær tengdur at bygdamenningini.

Tað eru serliga tær smærri og fátæku kommunurnar í Føroyum, sum ynskja eina skattaútgjávning. Ein slík útgjávning vil bera við sær, at tær kommunur, sum leggja væl omanfyri miðal í inntøkugrundarlagnum fyri alt landið, mugu lata nakað til fyrminur fyri kommunur, sum hava eitt inntøkugrundarlagn, sum liggur niðanfyrri miðal.

Tíðindablaðið Sosialurin hevur spurtt formannin í Føroya Kommunufelag, Jógvan

K. Mørkøre um, hvussu langt hetta málið er komið.

Jógvan K. Mørkøre sigur, at higartil hevur bert verið tósáð nakað um spurningin, sum er vorðin meira og meira átrokandi serstakliga fyri tær minni mentu og tær fjarstótu kommunurnar. Spurningurin kemur helst til viðgerðar á næsta umboðsraðsfundi í felagnum í februar. Tá er so væntandi, at fundurin heitir á landsstyrið um at taka sær av malinum og møguleiga leggja tað fyrri tingið um ikki so langa tíð.

— Hvi er tað so átrokandi við eini skattaútgjávning?

— I dag fer fram eitt misbytti í føroyska samfelagnum. Teir flestu almennu stovnararnir liggja í Havn, og fleiri koma aftrat av somu orsök. Hetta ger, at serstakliga Havnin fær eitt stort og javnt inntøkugrundarlagn. Tvs. at Havnin fær størsta partin av agóðanum av einum utviklingi, sum allar kommunur í landinum gjalda fyri.

Jógvan Mørkøre sigur viðari, at nú halda tær smærri kommunurnar, at tað er hoskandi við eini avisari skattaútgjávning, soleiðis, at

kommunur, sum eru best fyri orsakað av almenna virkseminum, — her er talan um Tórshavnar og Tórshavnar Utanbyggja kommunur — mugu lata teimum minni mentu plassunum sin nátturliga part av hesum fyrimunum.

Formaðurin í Kommunufelagnum leggur to dent á, at aðrar kommunur sjálvandi virða Havnina sum høvuðsstoð og vita, at tað er nátturligt, at nógvir almennir stovnar liggja í Havn. Nú er tað to komið hartil, at tað er rimuligt við eini avisari uttgjávning.

— Og hvat merkir ein slík uttgjávning so í høvuðsheitum?

— At í teimum kommununum, har vit í dag hava eitt lagt inntøkugrundarlagn, verður hetta hækkað, og í teimum kommununum, har tað er eitt høgt inntøkugrundarlagn, verður hetta lækkað nakað.

Tað skal viðmerkjast her, at hetta hevur einki við sjálvt alikningarpresentið í hvørjari einstakari kommunu at gera. Tað skulu kommunurnar framvegis sjálvur seta eftir til tørv, sum er á plassinum.

Vit spurdu nú Jógvan

Mørkøre, hvat hann heldur byrðspolitikkari í Havn fara at siga til hetta?

Til tað sigur hann, at hetta í fyrstu syftu kann virka eitt sindur angandi og krevjandi. — Men eg vóni borgarar í m.a. Havnini fara at skilja, hvussu stóru ójavnir við tíðini er vorðin.

— Eg rokni við, at eitt av sjónarmiðjunum hjá borgarum í Havn verður, at í dag arbeida nógv avbyggjafolk í Havn, og tær gjalda skatt av hesi inntøku í aðrari kommunu. Til tað er at siga, at her tala tøluni fyri seg. Meðaninntøkan í Havn liggur so langt omanfyri meðal fyri alt landið. Og tað eru tær plass, sum leggja heilt langt undir meðal fyri landið.

Jógvan Mørkøre virsir síðani á, at teir mongu fyrimunir, sum borgarar í høvuðsstaðnum hava framum aðrar, tí bygningar, sum t.d. útvarphus, norðurlandahús o.s. sum hava hóp av friðarmøguleikum verða bygdar í Havnini. Tænastu veitingin havnarborgarar fáa við hesum verður tí nógv størri enn nakað annað plass fær.

Jógvan Mørkøre virsir eisini til, at meðan Havnin fær nógv arbeidsmegi uttanifra, og ein partur av hesi arbeids-

megi hevur tak yvir høvðið í aðrari kommunu, so sleppur Havnin undan at gera iløgur í bustað, skula o.a. til hesi fólkini, sum jú bugva uttanfyri Havnina.

— Nu umboðar tu eitt stort felag, men hvør er tin heilt personliga skoðan um eina skattaútgjávning?

— Hon er, at sum viðurskiptini eru í dag, er tað rætt at javna eitt sindur út, tí tað er litil ivi um, at hesi høgu miðaltöluni fyri Havnina stava fyri ein stóran part frá almenna virkseminum, sum er og sum eisini í stóran mun hoyrir heima í Havn — sum høvuðsstaði.

— Eg haldi to ikki, at tað er rætt at javna so nógv út, at byggjassamføløg, ið hava gjørt nógvir iløgur og við mikið stríð og strev hava fingið hækkað inntøkugrundarlagn, skulu javna út til aðrar kommunur.

Uppá fyrispurning um vit eiga at brúka onnur lond, sum hava skattaútgjávning sum fyrmynd, sigur Jógvan Mørkøre, at vit mugu á ongan hátt gera eina so harða og so flekta uttgjávning sum er galdandi avissa staði.

At enda spurdu vit formannin í Kommunufelagnum, hvussu illa tað í veruleikanum stendur til hjá fleiri

av teimum smærri kommununum.

Jógvan Mørkøre: — Fleiri smærri kommunur hava í dag ilt við at gjalda tær mongu utreiðslurnar, sum ein kommunu altíð vil hava. Her hugsi eg m.a. um kommunur, sum skulu senda børnini í skula í aðrari kommunu, skulu senda tær gomlu á ellisheim aðrastaðni osfr. Hetta skuldu hesar kommunur rinda sin part fyri.

Og tað, sum kanska er tyngsta takið hjá eini litlari kommunu er havnabygging, sum er livsneyðug fyri flestu plass. Eg skal her taka sum dømi Hest kommunu. Inn-tøkumøguleikarnir í Hesti eru smár, og nú vilja hest-fólk hava eina størri havn, sum kann hysa deksbátum eisini. Kemur henda havnin ikki er vandi fyri, at folkið má flyta úr oynni fyrr ella seinni.

Og fyri at byggja havnina út skal kommunan hava nakað av pengum. Í slíkum føri hevði ein skattaútgjávning komið væl við. Hetta hevði so aftur í síðsta enda komið øllum samfelagnum til góða, endar Jógvan Mørkøre í samrøðuni við Sosialin.

jan